

"קיחה קיחה" משדה עפרון

1. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ד עמוד ב

ותנא מייתי לה מהכא, דתניא: כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה וגו' - אין קיחה אלא בכסף, וכן הוא אומר: נתתי כסף השדה קח ממני. והלא דין הוא: ומה אמה העבריה שאינה נקנית בביאה - נקנית בכסף, זו שנקנית בביאה - אינו דין שתקנה בכסף! יבמה תוכיח, שנקנית בביאה ואינה נקנית בכסף. מה ליבמה שכן אין נקנית בשטר, תאמר בזו שנקנית בשטר! ת"ל: כי יקח איש. הא למה לי קרא! הא אתיא לה! אמר רב אשי: משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא, מהיכא קא מייתית לה! מאמה העבריה, מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף, תאמר בזו שאינה יוצאה בכסף! ת"ל: כי יקח איש.

2. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ד עמוד ב

ובעלה - מלמד שנקנית בביאה. והלא דין הוא: ומה יבמה שאין נקנית בכסף - נקנית בביאה, זו שנקנית בכסף - אינו דין שנקנית בביאה! אמה העבריה תוכיח, שנקנית בכסף ואין נקנית בביאה. מה לאמה העבריה שאין קנינה לשום אישות, תאמר בזו שקנינה לשום אישות! ת"ל: ובעלה. ולמה לי קרא! הא אתיא לה! אמר רב אשי: משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא, מהיכא קא מייתית לה! מיבמה, מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת, תאמר בזו שאין זקוקה ועומדת! תלמוד לומר: ובעלה.

י"א "מעיקרא דדינא פירכא" מדוע הגמרא לא פרכה את הקושיא מיד בהתחלה?

3. חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף ד עמוד ב

והלא דין הוא ומה אמה העבריה שאינה נקנית בביאה נקנית בכסף. וק"ל מה לאמה העבריה שכן אין קנינה לשם אישות ולא שייכא בה ביאה ולא משום קולא דביאה הוא, ואיכא למימר דתנא סמיך אהא דאפילו כי מיפריך מדין קל וחומר אכתי אתי שפיר במה מצינו, מה מצינו באמה העבריה דכסף קונה אותה אף זו נמי נקנית בכסף ומשום הכי לא קפיד ואייתי לה בתורת קל וחומר, ואנן מהדרין דאפילו במה מצינו לא אתיא דאדמדמית לה לאמה נדמייה ליבמה שאין כסף קונה בה.

**י"ב מה מקשה הריטב"א על ניסיון הגמרא ללמוד קידושי כסף מאמה עבריה?
נסה ליישב את השאלות הנ"ל בעזרת המקורות הבאים.**

4. שער מאמר חז"ל לארי ז"ל עמוד נ"ב

מאמר בספרי בפרשת ויקרא, וז"ל, רבי ישמעאל אומר, בייג מידות התורה נדרשת בהם כו'. הכונה היא, כי אין ספק שהתורה התחתונה, היא נדרשת מייג מידות אלו. ונמשכו אליה, מהתורה העליונה (ז) שבכתב הנדרשת מייג מידות, דוגמת אלו. כי כל מה שיש בתחתונים, דוגמתם בעליונים, ומשם מתפשט בתחתונים. והנה התורה העליונה שהיא תי"ת, נחלקת לייג מדות, בסוד וייק שבה, כלולים מדים ורחמים וכללותם, הרי ייג. ודרישה זו מצד המלכות, המקבלת ממנו מת"ת, פעם כך ופעם כך.

י"ג כיצד עלינו להסתכל על דינים שנלמדים מייג מדות שהתורה נדרשת בהם ע"פ דברי הארי ז"ל?

5. עולת ראייה עמוד ק"פ

מקל וחומר. הקל והחומר בערכי התורה הוא כמו הגודל והקוטן במציאות הכללית, המוחשית והערכית. אם לא הגודל לא נודע לנו הקוטן, ואם לא הקוטן לא נדע את הגודל, כי הם ערכים שהם נמדדים דוקא זה לעומת זה. וכמו כן הוא הקל והחומר. לולא מידת הקל לא ידענו הערכה למדת החומר, ולולא מדת החומר לא ידענו הערכת הקל. רק זה לעומת זה הם נשקלים, קל לעומת חומר, וחומר לעומת קל.

**י"ד מה מייחד את מידת קל וחומר לפי הרב קוק?
י"ה מדוע לפי זה אין ללמוד קנין כסף באישה מאמה עבריה?**

6. עולת ראייה עמוד ק"פ

ומגזרה שוה. אורות הקודש, החיים בחיים עליונים ברום עולמים בצחצחות אידיאליות, ספוגי קדש קדשים, מכים הם גלי אורי אורים, וכשאור ההשויה פוגש את האור השני המתחש אליו הרי הכח הפנימי של אור דבר ד' מבטא את הדבור בצורה שוה במלולה. אע"פ שמצד ההתלבשות החצונה העניינים נראים כרחוקים זה מזה, אבל אוצרי החיים הפנימיים שלהם יש להם מהלך אחר, שמתחת למה שנראה ומוחש נפגשת שם השואה נפלאה. ומשקל השווי הזה, וערך הפגישה הזאת נמסרו לחכמי אמת. ואין אדם דן גז"ש מעצמו אלא אי"כ קבלה מרבו. הקבלה הספוגה את הרוח הפנימי מלא הקדש אשר למהלכי תורה, היא מכרעת את ההכרעה של הפגישה המבטאית, באיזה ענין ובאיזה מקום היא באה מתוך פגישה עניינית רוחנית מחשבתית, שנתנוצצה כאן ע"י שווי הבטוי של הגזירה השוה. ואז תתכונן המדה הזאת של גזירה שוה.

**י"ז מה מייחד את מידת גזירה שוה לפי הרב קוק?
י"ח מדוע לפי זה יותר נכון ללמוד קנין כסף באישה מגזירה שוה משדה עפרון? העזר במקורות הבאים.**

7. שער מאמרי חזל לארי ז'ל עמוד ניב

כי פעמים תקבל מחוייג שבת"ת, וזהו מקל וחומר. כי ק"ל רומז לרחמים, המקילים את הדין, ומרחמים על העולם. וחומר רומז לדין, המחמיר לדון את העולם, הרי מדה א'. ומדה זו, כשהעולם נדון ממנו קצת, בדין גמור. וקצת ממנו, ברחמים גמורים, הרי מק"ו, והיא מדה א'.

8. אורות הקדוש חלק ג' עמוד חצ"ר

יצרא דעריות יכול ללפף את האדם יותר עמוק מהשורש של קישור החיים שלו עצמו, מפני שהוא נעוץ בנטיית המשך החיים של הדורות כולם. ולעומת זה בקדושה יכולים לעלות ע"י קדושת הברית למדרגת דוגמא של צדיק בכל הדורות. שני לזה הוא עניין חמדת גזל שהרכוש הוא גם כן מעמיד על רגליו את הדורות בתור ירושה, שאהבת הקניין הרעה תוכל להשפיל מאוד, והטובה שבקדושה תוכל לעלות למרומי החיים ועלינותם.

9. לקוטי הלכות לרבי נתן הל' פריה ורביה-קידושין הלכה ה' אות יד, טו

(יד) וזה בחינת קדושים בכסף, וגמר קיחה קיחה משדה עפרון שנאמר "נתתי כסף השדה קח ממני". כי איש ואשה שרשם מבחינת חסד ודין כידוע שהם בחינת ה' אלוקים שמשם נמשך בחינת השגחה וטבע שבאמת שניהם אחד, כי ה' הוא האלוקים, הינו שהטבע, שהוא בחינת אלוקים, בחינת מלכות, בחינת אשה, אין לה שום כח וממשלה כלל להנהיג את העולם בשום דבר גדול וקטן כי אם ה' שהוא השגחה, הוא האלוקים, כי ה' ואלוקים הם באמת אחדות אחד, כי רק השם יתברך לבדו הוא הבורא הקדמון, הוא המשגיח, הוא המנהיג והמושל, ואין להטבע שום הנהגה וממשלה כלל כי אם כמו שהשגחה מנהיג אותה, ועל כן באמת בידו לשנות הטבע בכל עת כמו שראינו על-ידי המופתים הנוראים של משה ביציאת מצרים וקריעת ים סוף וכו', ואחר כך משאר צדיקים וכו', הוא כמו האשה שאע"פ שהיא עקרת הבית ומנהגת כל הבית שמולדת ומגדלת את הבנים ומבשלת ואופה וכו' ומנהגת את בית בעלה בכל ההצטרפות, אעפ"כ אין לה שום חיות וכח וממשלה כי אם ממה שנותן לה בעלה שממנו ההולדה, והוא נותן לה כל מיני שפע אכילה ושתייה ובגדים כו' להנהיג את הבית, רק כל מה שיכולין לטעות כאלו יש איזה כח להטבע, חס ושלוש. כל זה נמשך גם כן מהשם יתברך בשביל בחירה, כי עיקר הבחירה תלוי בזה. ומשם נמשך גם כן מה שלפעמים האישה מורדת בבעלה או מתנגדת אליט כאלו הממשלה בידה, כי אישה רעה היא בחינת עבודה זרה וכפירות, כמבואר בכל ספר משלי, כמו שפרש רש"י שם, וכמבואר בדברי רבנו זכרוננו לברכה שהמשיל את התורה והאמונה הקדושה באיזה טובה, באשת חיל וכו', שזה בחינת כל שבח אשת חיל מי ימצא שמסים בו ספר משלי, שכלל השבח שהיא עושה הכל, כל ההצטרפות, בחינת דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה היתה כאניות סוחר וכו', ואעפ"כ בטח בה לב בעלה, שלא תמרד ותשקר בו לומר, חס ושלוש, שהכל שלה, שחס ושלוש, הטבע בעצמה מנהיג העולם וכו'.

(טו) ועל כן האשה נקנית בכסף, כי כסף הוא כלל כל השפעות, כמו שנאמר "יהכסף יענה את הכל". להורות שעקר הקשר שהיא צריכה לקבל ממנו כל השפעות ובוה תנהיג את ביתו, כי היא עצם מעצמיו ובשר מבשרו, כי הטבע כל הויתו וכל כחה הכל מההשגחה בעצמה כנ"ל, אבל היא צריכה להיות מרוצה לזה, כי אין האישה נקנית אלא מדעתה להורות שאי אפשר לקרב אותם הכרוכים אחר הטבע כי אם מדעתם ומרצונם, כי הטבע שיש לה כח להסתיר ההשגחה הוא רק בשביל הבחירה כנ"ל.

10. הלכות עולם תחילת שער רביעי(כללי הגמרא)

דיני ק"ו. מדה כתובה בתורה שדורשים ק"ו ולומדין חמור מקל להחמיר... הקל וחומר פעמים נעשה מסברא כלומר מחשיבות סברא בעלמא ולא מכח הכתוב, כגון הנהו דאבות נזיקין ומה שן שאין כוונתו להזיק חייב קרן שכוונתו להזיק לא כל שכן, וכן כל כהאי גוונא, ופעמים שנעשה מדין כלומר מדין התורה וממעלות שנתן הכתוב בדבר בין להקל ובין להחמיר, כגון הנהו דפרק קמא דקידושין גבי כסף שטר וביאה, מה אמה עבריה שאינה נקנית בביאה נקנית בכסף זו שנקנית בביאה אינו דין שנקנית בכסף וכן כל כהאי גוונא.

ימיהם שני האופנים ללמוד מידת ק"ו לפי הליכות עולם?
כיצד ניתן ליישב את שאלת הריטב"א לעיל ע"פ דבריו?